

Doorlopende leerlijn omgaan met media

KINDEREN STEEDS JONGER ONLINE

Je kunt kinderen niet snel genoeg leren met digitale media om te gaan, zo vinden de initiatiefnemers van het Nationaal Media Paspoort. Een groot aantal basisscholen in Nederland en Vlaanderen is het daarmee eens en gaat aan de slag met dit lespakket voor alle groepen. Bijzonder is dat de lessen verder gaan dan het verwerven van mediawijsheid. Kinderen krijgen ook inzicht in beïnvloeding op gevoelsniveau. De ontwikkelaars van het lespakket spreken dan ook liever van media-empowerment. **Leonie de Bruin**

Door de onstuimige groei van het aantal tablets en smartphones zijn kinderen op steeds jongere leeftijd al online. Ook wordt het voor volwassenen lastiger toezicht te houden op wat kinderen ermee doen. Regelmatig doen zich incidenten voor waarbij kinderen op zeer jonge leeftijd geconfronteerd worden met pornowebsites of in contact komen met mensen die zij niet of nauwelijks kennen. Liesbeth Hop, coach en trainer van de Nationale Academie voor Media en Maatschappij, is samen met collega Bamber Delver een van de initiatiefnemers van het Nationaal Media Paspoort. Zij zagen deze ontwikkeling al ja-

ren geleden aankomen. Hop: 'De media-coaches die wij opleiden geven les aan leerkrachten op basisscholen in mediawijsheid. Maar deze coaches richten zich alleen op bovenbouwleerlingen. Door het sterk toegenomen gebruik van tablets en smartphones realiseerden we ons dat we ook de kinderen in de onderbouw al moeten leren met digitale media om te gaan. Met het Nationale Media Paspoort hebben we een doorlopende leerlijn ontwikkeld. Maar dat ging niet zonder slag of stoot. Het geven van lessen in mediawijsheid alleen is zeker voor jonge kinderen namelijk niet voldoende.'

Gedragsverandering

Hop en Delver startten vier jaar geleden met onderzoek naar lesmateriaal voor de jongste groepen. Gaandeweg werd duidelijk dat het daarbij niet alleen ging om het overdragen van kennis, maar vooral ook om zaken als gevoel en gedrag. Hop: 'Kinderen nemen steeds jonger zelfstandig beslissingen over het plaatsen van berichten en foto's en de media spreekt ze vaak op hun emoties aan. Belangrijk is dus dat ze naast mediakennis ook inzicht krijgen in het subtiele beroep dat media doen op hun gevoelsleven. Ze moeten leren zelf na te denken over hun motivatie en strategieën om met media om te gaan. Dat gaat dieper dan alleen kennis verwerven. Je hebt het hier over gedragsverandering en dat vraagt een andere benadering. Daarom hebben we wetenschappers van verschillende disciplines benaderd om een lespakket te ontwikkelen, waarmee de kans op succes het grootst is. We vonden de Radboud Universiteit bereid met ons samen te werken. Dit heeft geleid tot een lespakket voor de basisschool geba-

Veiligheidsbeleid

De mr heeft instemmingsbevoegdheid bij de vaststelling of wijziging van regels op het gebied van het veiligheids-, gezondheids- en welzijnsbeleid, voor zover niet behorend tot de bevoegdheid van de personeelsgeleding (art. 10 sub e Wms). Leren omgaan met digitale media met behulp van een beproefd lesprogramma kan bij de besprekingen over het veiligheidsbeleid aan de orde komen. Daarnaast heeft de mr initiatiefrecht en kan hij de schoolleiding vragen met een beleidsvoorstel te komen om mediawijsheid aan leerlingen te onderwijzen.

Liesbeth Hop: 'We werken samen met wetenschappers van verschillende disciplines.'

seerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. In de lessen komen de basis-emoties uitgebreid aan bod. De leerkracht praat erover met de kinderen, leert ze bij hun gevoel te komen en laat ze gevoelens in beelden uitdrukken. De media proberen je op allerlei manieren gedrag te laten vertonen, bijvoorbeeld door subtiele reclame in gesponsorde programma's. Met het lespakket laten we kinderen zien hoe het werkt, wat hun gevoel daarbij is en waarom het voor hen belangrijk is. We leren ze bewust te worden wat er gebeurt om te voorkomen dat ze zich laten meeslepen.'

Monitoring

Om de resultaten van het project te monitoren wordt samengewerkt met een Wetenschappelijke Raad, waarin zes universiteiten uit Nederland en Vlaanderen zijn vertegenwoordigd. In deze raad zitten wetenschappers van verschillende disciplines. De monitor meet de effectiviteit van de lesmethode met als doel nieuwe wetenschappelijke inzichten op te doen en te zorgen dat kinderen daadwerkelijk krachtiger met media blijven omgaan en veiliger en positiever gedrag

gaan vertonen. Thema's die in de monitor aan bod komen zijn mediagebruik, zelfbeeld, sociale vaardigheden, begrip van de invloed van eigen mediagedrag op anderen, reclamewijsheid, informativaardigheden, privacy en veiligheid, de invloed van omgevingsfactoren zoals groeps- en schoolklimaat en het vertrouwen in eigen bekwaamheid en vaardigheden. 'Voor de monitoring van de groepen 1 tot en met 3 voeren studenten individuele gesprekken met kinderen. De oudere groepen vullen een digitale vragenlijst in met een voor- en nameting. Op basis van de uitkomsten stellen we het materiaal waar nodig bij.'

Gratis lespakket

Om zo onafhankelijk mogelijk te zijn, heeft de Nationale Academie voor Media en Maatschappij de ontwikkeling van het lesmateriaal zelf betaald. Het lespakket Nationaal Media Paspoort wordt gratis aan scholen ter beschikking gesteld. De belangstelling ervoor is groot. Voor de start in september hadden zich al ruim 600 scholen aangemeld. In de lessen is ook nadrukkelijk een rol weggelegd voor de ouders, want de kinderen krijgen thuisopdrachten

mee, zoals het bijhouden van een mediadagboek. Daarin geven ze onder meer aan hoe lang ze tv kijken en op Facebook zitten en hoeveel tijd ze besteden aan gamen. Hop: 'We willen de ouders erbij betrekken, zodat ze weten waar hun kind mee bezig is. Maar ook grootouders doen mee. Er zit een opdracht bij waarbij kinderen hun grootouders moeten interviewen over hoe zij vroeger vriendjes en vriendinnetjes uitnodigden voor een verjaardagsfeestje. Het is goed als kinderen meekrijgen dat er nog meer is dan e-mail, Facebook en Whatsapp om contact te maken.'

De naam Nationaal Media Paspoort komt van het digitale paspoort dat de leerlingen in groep 5 maken en waarin zij hun ontwikkelingen noteren. In groep 8 krijgen ze een gedrukte versie opgestuurd, een persoonlijk document dat hen richting en houvast geeft in de online wereld. <

Actieboekjes

In het lespakket zitten verschillende actieboekjes waarmee de leerlingen aan de slag gaan. Ze leren welke media er zijn, wat vriendschap online en offline is, waar ze informatie kunnen vinden en hoe ze moeten zoeken, wat andere kinderen uit de klas over ze weten en wanneer en waar ze hulp nodig hebben. Ook moeten ze thuis een mediadagboek bijhouden: hoe lang ze tv kijken, whatsappen, spelletjes spelen, filmpjes kijken, muziek luisteren, e-mailen en op Facebook zitten. Daarnaast krijgen ze voorbeelden van berichten waarbij ze hun gevoel moeten aangeven door gezichten te tekenen en stickers te plakken. Reclame zien is ook een onderdeel van het pakket. Kinderen moeten aangeven waar zij reclame zien en hoe ze dat kunnen herkennen. Tot slot is er een les over veilig online zijn, waarbij privacy, reclamebesef en cyberpesten worden behandeld.

Meer informatie: www.mediaenmaatschappij.nl en www.nationaalmediapaspoort.nl